

Nosacījumi darbinieku nosūtīšanai īslaicīga darba veikšanai uz citu ES valsti, lai saņemtu A1 sertifikātu¹

(attiecas arī uz EEZ, Šveici un Apvienoto Karalisti)

1. Darbinieks ir sociāli apdrošināta persona Latvijā.

Darbiniekam pirms nosūtīšanas ir jābūt sociāli apdrošinātas personas statusā Latvijā vismaz vienu mēnesi un par viņu ir veiktas vai bija jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

2. Darbs citā dalībvalstī tiek veikts tā uzņēmuma/darba devēja labā, kas darbinieku nosūta un to starpā ir jāpastāv tiešai saiknei.

Visu nosūtījuma periodu ir jābūt tiešām darba attiecībām starp uzņēmumu, kas nosūta darbinieku, un nosūtīto darbinieku. Tiešā saikne nozīmē to, ka darbinieks ir pakļauts tā uzņēmuma vadībai, kas viņu nosūta. Lai noteiktu, vai pastāv tiešā saikne, tiek ņemti vērā šādi faktori:

- atbildība par darbinieka pieņemšanu darbā;
- atbildība par darba līguma noslēgšanu;
- atbildība par darba pienākumu noteikšanu;
- atbildība par darba samaksu (neierobežojot iespējamus līgumus starp nosūtītāj uzņēmumu un uzņēmumu nodarbinātības valstī par darba samaksu darbiniekiem);
- atbildība par darbinieka atlaišanu.

Ja darbinieks turpina veikt darbu tā uzņēmuma labā, kas viņu nosūta, tad tiešā saikne ar šo uzņēmumu turpina pastāvēt arī tad, ja darbinieks īslaicīgās nodarbinātības laikā citā ES valstī, veic darbu vēl vienā vai vairākos uzņēmumos.

3. Darbinieks darbu citā ES valstī veic īslaicīgi.

Nosūtījuma paredzamais ilgums nedrīkst pārsniegt 24 mēnešus. Darbinieks nedrīkst tikt nosūtīts, lai aizstātu citu nosūtīto darbinieku. Ja nepieciešams ilgāks nosūtījuma periods, tad darbinieks vai darba devējs var lūgt piemērot izņēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 16. pantu, ja tas ir darbinieka interesēs.

4. Uzņēmumam/darba devējam, kas nosūta darbinieku, ir jāveic būtiska saimnieciskās darbības daļa Latvijā.

Uzņēmumam ES valstī, kurā tas veic uzņēmējdarbību parasti jāveic būtiskas darbības, kuras nav saistītas tikai ar iekšējo pārvaldību, ņemot vērā visus kritērijus, kas raksturo uzņēmuma darbības. Attiecīgajiem kritērijiem ir jāatbilst katra darba devēja specifikai un to veikto darbību patiesajai būtībai. Uzņēmums savu darbību parasti veic kādā ES valstī, ja tas veic reālu darbību un tā ir ievērojama darbības daļa. Uzņēmumam ir jāveic darbība arī Latvijā, nevis tikai ES valstī, kurā darbinieks ir nosūtīts darbā. Uzņēmumam darbība Latvijā jāveic tajā pašā jomā, kurā nosūtītie darbinieki veic citā ES valstī, un darbībai Latvijā jābūt veiktai jau noteiktu laiku pirms darbinieku nosūtīšanas darbā uz citu ES valsti. Uz uzņēmumu, kas nosūta darbinieku, nevar attiecināt

¹ A1 sertifikāts tiek izsniegts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas [Nr. 883/2004](#) un [Nr. 987/2009](#) nosacījumiem. Gadījumos, kad iesaistīta ir Apvienotā Karaliste, A1 sertifikāts tiek izsniegts saskaņā ar Tirdzniecības un sadarbības [nolīguma](#) starp Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienu un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Karalisti Protokola par sociālā nodrošinājuma koordināciju nosacījumiem

Regulas Nr.883/2004 12.panta 1.punkta nosacījumus, ja uzņēmumā Latvijā ir nodarbināti tikai administratīvie darbinieki.

Kritēriji, kas nosaka, ka uzņēmums veic būtisku darbību Latvijā:

- uzņēmuma reģistrētā biroja un administrācijas vieta;
- darbinieku skaits Latvijas uzņēmumā un citas ES valsts uzņēmumā;
- vieta, kur nosūtītie darbinieki ir pieņemti darbā;
- vieta, kur ir noslēgta lielākā daļa līgumu ar klientiem;
- tiesību akti, kas ir piemērojami līgumiem, ko Latvijas uzņēmums ir noslēdzis ar klientiem un darbiniekiem;
- līgumu skaits, kas realizēts Latvijā un citā valstī;
- uzņēmuma apgrozījums par iepriekšējiem 12 mēnešiem Latvijā un citā ES valstī (pietiekošs kritērijs - 25% no kopēja apgrozījuma Latvijā);
- uzņēmuma darbības periods Latvijā kopš tā dibināšanas u.c.

Informācija darba devējam un darbiniekam

Darba devēja un darbinieka pienākumi

Uz citu ES valsti nosūtītajam darbiniekam un viņa darba devējam ir pienākums informēt VSAA par jebkādam izmaiņām nosūtīšanas periodā, ja:

- darbinieka nosūtīšana uz citu ES valsti tiek atcelta;
- darbība nodarbinātības valstī kaut kādu iemeslu dēļ tiek pārtraukta, izņemot īslaicīgu darbības pārtraukšanu;
- nosūtīto darbinieku viņa darba devējs norīko uz citu uzņēmumu Latvijā;
- iestājas apstākļi, kas var būt par pamatu citas ES valsts tiesību aktu piemērošanai.

Darba devējam, kurš saistībā ar starptautisko pakalpojumu sniegšanu nosūta darbinieku veikt darbu citā ES valstī, EEZ valstī vai Šveices Konfederācijā, neatkarīgi no darba līgumam un darba tiesiskajām attiecībām piemērojamā likuma, ir pienākums nosūtītajam darbiniekam nodrošināt nodarbinātības noteikumu izpildi un darba apstākļus atbilstoši nodarbinātības valsts normatīvajiem aktiem, kā arī darba koplīgumiem, kuri atzīti par vispārsaistošiem un regulē²:

- maksimālo darba laiku un minimālo atpūtas laiku;
- minimālo ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu;
- minimālo darba algas likmi, kā arī piemaksas par virsstundu darbu;
- noteikumus par nodrošināšanu ar darbaspēku, jo īpaši ar darbā iekārtošanas institūciju starpniecību;
- drošību, veselības aizsardzību un higiēnu darbā;
- aizsardzības pasākumus personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā, kā arī šo personu darba un nodarbinātības noteikumus;
- vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, kā arī cita veida diskriminācijas aizliegumu.

Nosacījumi neattiecas uz tirdzniecības flotes uzņēmumu kuģu apkalpēm.

² Direktīvas [96/71/EK](#) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā prasības. Direktīva neattiecas uz Apvienoto Karalisti

ES valstu kompetento iestāžu tiesības

A1 sertifikātu neizsniedz vai anulē, ja:

- uzņēmums, uz kuru darbinieks ir nosūtīts, nodod viņu cita uzņēmuma rīcībā, kas atrodas tajā pašā ES valstī;
- uzņēmums, uz kuru darbinieks ir nosūtīts, nodod viņu cita uzņēmuma rīcībā, kas atrodas citā ES valstī;
- darbinieks ir pieņemts darbā ES valstī, lai citā ES valstī esošs uzņēmums viņu nosūtītu uz trešās ES valsts uzņēmumu.

ES valstu kompetentās iestādes, tai skaitā VSAA, izvērtē un uzrauga situācijas, uz kurām attiecas Regulas Nr. 883/2004 12.pants, piemēro kritērijus un novērtē, vai:

- darba devējs veic saimniecisko darbību attiecīgajā ES valsts teritorijā;
- starp darba devēju un darbinieku pastāv tieša saikne.

Lai pārbaudītu minētos kritērijus, VSAA darba devējiem var pieprasīt iesniegt līgumus par pakalpojumu sniegšanu Latvijā, līgumu izpildes dokumentus (darbu pieņemšanas-nodošanas akti, rēķini), finanšu pārskatus, darba līgumus u.c. dokumentus, kas apliecina darba devēja būtisku saimniecisko darbību un darbības jomu Latvijā un to, ka starp darba devēju un darbinieku pastāv tieša saikne. Visa perioda laikā, kurā darbinieks ir norīkots darbā, ir iespējamās ES valstu kompetento iestāžu pārbaudes, lai konstatētu, vai:

- nav beidzies nosūtīšanas periods;
- ir veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- ir saglabājusies tieša saikne starp darba devēju un darbinieku.

Dokumentu iesniegšanas kārtība, pieprasot A1 sertifikātu nosūtītajam darbiniekam ³

Pirmo reizi pieprasot A1 sertifikātu darbiniekiem, kuri tiek nosūtīti darbam uz citu ES/EEZ valsti, Šveici vai Apvienoto Karalisti, nepieciešams iesniegt VSAA sekojošus dokumentus:

1. Korekti aizpildītu e-iesniegumu [iesniegums sociāli apdrošināmās personas statusa saglabāšanai Latvijā, strādājot citā ES/EEZ valstī, Šveicē vai Apvienotajā Karalistē pēc nosūtījuma](#). E- iesniegums pieejams VSAA tīmekļa vietnē www.vsa.gov.lv sadaļā [Pakalpojumi / E-pakalpojumi / E-iesniegumi](#), autorizējoties portālā Latvija.gov.lv ar kādu no piedāvātajiem autorizācijas rīkiem.

2. **Dokumentus, kas apliecina, ka uzņēmums veic būtisku saimniecisko darbību Latvijas teritorijā.** Piemēram, noslēgtos līgumus par pakalpojumu sniegšanu Latvijā un līgumu izpildes dokumentus (darbu pieņemšanas-nodošanas akti, rēķini). Iesniedzami pēc darba devēja izvēles.

³ Regulas Nr. 883/2004 12. panta 1. punkts, Tirdzniecības un sadarbības nolīguma starp Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienu un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Karalisti Protokola par sociālā nodrošinājuma koordināciju SSC. 11. panta 1. punkta a) apakšpunkts: Uz personu, kas kādā dalībvalstī/valstī veic darbību nodarbinātas personas statusā tāda darba devēja uzdevumā, kurš parasti tur veic savas darbības, un ko minētais darba devējs ir nosūtījis uz citu dalībvalsti/valsti veikt darbu minētā darba devēja uzdevumā, arī turpmāk attiecas pirmās minētās dalībvalsts/valsts tiesību akti, ja paredzamais minētā darba ilgums nepārsniedz 24 mēnešus un minētā persona nav nosūtīta aizstāt citu turp nosūtītu personu

Atkārtoti viena gada laikā iesniedzot iesniegumus, uzņēmuma līgumus pievienot nav nepieciešams. Savukārt, ja pēdējais **iesniegums VSAA iesniegts pirms vairāk nekā viena gada,** iesniegumam jāpievieno augstāk minētie dokumenti par uzņēmuma saimniecisko darbību Latvijā.

Dokumenti par saimniecisko darbību Latvijā nav jāiesniedz Latvijā plaši pazīstamiem uzņēmumiem.

Iesniegumus vēlams iesniegt **vismaz 4 nedēļas pirms darbības uzsākšanas citā valstī**

Ievēribai!

Iesniegumā ir jāaizpilda visas ailes, sniedzot pilnīgu un patiesu informāciju. Daļēji aizpildītu iesniegumu gadījumā, nevar tikt izvērtēti visi lietas apstākļi, līdz ar to, tas var pagarināt lēmuma par A1 sertifikāta izsniegšanas pieņemšanu līdz attiecīgās informācijas saņemšanai. Tāpat arī gadījumā, ja VSAA rīcībā nebūs pilnīga informācija, lai izvērtētu darba devēja saimnieciskās darbības daļu Latvijā, lēmums par A1 sertifikāta izsniegšanu tiks atlikts līdz informācijas saņemšanai. Darba devējiem, kuri iesniedz iesniegumus par vairākiem darbiniekiem, klāt var pievienot darbinieku sarakstu, norādot tajā nosūtāmo darbinieku datus (vārds, uzvārds, personas kods, pilsonība, dzimšanas datums, dzimšanas vieta, dzīvesvietas adrese, uzturēšanās adrese citā ES/EEZ valstī, Šveicē vai Apvienotajā Karalistē) un nosūtīšanas periodu.

Ja nav iespējams portālā Latvija.gov.lv iesniegt e-iesniegumu A1 sertifikāta saņemšanai, tad iesniegumu var iesniegt:

- **elektroniski**, sūtot uz e-pastu iemaksas@vsaa.gov.lv un parakstot ar drošu elektronisku parakstu;
- **nosūtot pa pastu** VSAA Iemaksu nodaļai: Varakļānu iela 2, Rīga, LV-1019;
- **klātienē** jebkurā VSAA klientu apkalpošanas centrā.

Iesniegums pieejams VSAA tīmekļa vietnē www.vsaa.gov.lv sadaļā [Pakalpojumi / Iesniegumu veidlapas / Eiropas Savienības un starpvalstu līgumu pakalpojumiem / Pakalpojumiem Eiropas Savienībā](#), izvēloties iesniegumu *“Iesniegums sociāli apdrošināmās personas statusa saglabāšanai Latvijā, strādājot citā ES/EEZ valstī, Šveicē vai Apvienotajā Karalistē pēc nosūtījuma (A1 sertifikāta saņemšanai)”*.

Pozitīva lēmuma gadījumā VSAA izsniedz A1 sertifikātu, kuru nosūta uz Latvijas darba devēja vai darbinieka oficiālo elektronisko adresi (e-adresi), vai e-pastu, ja nav aktivizēts oficiālās elektroniskās adreses konts.

Papildu informāciju par darbinieku nosūtīšanu un piemērojamo tiesību aktu noteikšanu var iegūt:

- VSAA tīmekļa vietnē www.vsaa.gov.lv sadaļā [Pakalpojumi / Pakalpojumi Eiropas Savienībā / Darbs Eiropas Savienībā / Darbs citā ES valstī \(A1 sertifikāts\)](#), vai
- sazinoties ar VSAA Iemaksu nodaļu (e - pasts: iemaksas@vsaa.gov.lv; tālrunis 67355375).